

BIJLAGE 1. Perspectieven van Burgerzaken, Wmo-toegang, Werk en Inkomen, Openbare orde en veiligheid, partners en inwoners op het verstrekken van briefadressen

Het perspectief van Burgerzaken

Sinds 2022 heeft Burgerzaken er voor het verstrekken van het briefadres extra werkzaamheden/taken bij. In de meicirculaire van 2025 vond hiervoor de eerste financiële compensatie plaats. Medewerkers geven aan dat het werken met vaste contactpersonen bij henzelf, partners en andere afdelingen (Werk en Inkomen, Wmo toegang, OOV, handhaving) een voorwaarde is om het proces goed te laten verlopen. Dat is een ervaren knelpunt. Het ambtshalve verstrekken van een briefadres is vanwege de handhavende taak geen voorkeursaanpak. De medewerkers worden beperkt gefaciliteerd in uitwisseling onderling en met de kwaliteitsfunctionaris die iedere gemeente inmiddels heeft. Ze staan open voor een uitwisseling met collega's van andere gemeenten voor bijvoorbeeld casusbesprekingen. Zij zien geen mogelijkheden om het aanvraagproces te harmoniseren met andere gemeenten.

Perspectief vanuit Wmo toegang

Medewerkers van de WMO-toegangen (Wmo-consulenten) geven aan dat ze niet goed zicht hebben op het briefadres, wat daarvoor nodig is en hoe het in zijn werk gaat. Zij willen graag meer informatie hierover. Het uitvragen naar de woonsituatie gebeurt per casus. Zij gaven aan geen opvatting te hebben over het harmoniseren van het verstrekken van een briefadres.

Perspectief vanuit Werk en Inkomen (W&I)

Medewerkers van de WMO-toegangen (W&I-consulenten) geven aan dat ze niet goed zicht hebben op het briefadres, wat daarvoor nodig is en hoe het in zijn werk gaat. Zij vragen niet naar de woonsituatie. Zij hebben geen opvatting over het harmoniseren van het verstrekken van een briefadres.

Perspectief vanuit Openbare Orde en Veiligheid (OOV)

Medewerkers van de afdelingen OOV geven aan dat ze niet goed zicht hebben op het briefadres, waar daarvoor nodig is en hoe het in zijn werk gaat. Zij signaleren geen misstanden met briefadressen. Ze hebben geen opvatting over het harmoniseren van het verstrekken van een briefadres.

Het perspectief van gemeentelijke partners

Inwoners die instromen in een instelling om te wonen of om tijdelijk te verblijven die geen eigen woonadres (meer) hebben kunnen een briefadres aanvragen bij de betreffende instelling (GGZ, PI, jeugdzorg, vrouwenopvang, ziekenhuis/verpleeghuis). Dit is geregeld in de beleidsregels van de betreffende gemeente. Vanuit de instellingen -uitgezonderd de PI- is er ondersteuning hierbij beschikbaar door bijvoorbeeld maatschappelijk werk of een individuele begeleider. Het werken met vaste contactpersonen bij de partners en de betreffende gemeente zelf is volgens hen een voorwaarde voor het goed verlopen van het proces. Vanuit de professionals is de wens naar voren gekomen om een uniform aanmeldproces te hebben voor het aanvragen van briefadressen bij alle gemeenten. En om bij alle gemeenten een vaste contactpersoon te hebben voor het regelen van het briefadres voor inwoners. Professionals geven aan dat wanneer een cliënt in een nazorgtraject of vervolgtraject zou moeten komen, bijvoorbeeld na (her)detentie, in- en uitstroom uit jeugdzorg voorzieningen dat het lastig is dat er geen procedure/afsprake is met gemeenten mogelijk is waardoor de begeleider de post kan ophalen in plaats van de cliënt. En daarmee op tijd de voorbereidingen kan treffen voor de uitstroom. Ook niet met een (telefonische) toestemming van de cliënt. Burgerzaken medewerkers gaan buitengewoon zorgvuldig om met gegevens van inwoners.

Professionals geven aan dat zij gemeenten ook kunnen helpen bij het voorkomen van misbruik doordat zij dit signaleren in de praktijk, omdat zij 'meelopen' met cliënten in trajecten en bijvoorbeeld huisbezoeken afleggen. Zie enkele quotes van professionals over hun ervaringen bij het aanvragen van een briefadres voor inwoners in de bijlage op pagina 10.

Het perspectief van inwoners

Inwoners begrijpen over het algemeen niet waarvoor een briefadres nodig is. Inwoners komen dan ook meestal via of met hulp van een intermediair en/of de Wmo consulent terecht bij Burgerzaken voor de aangifte. Inwoners die te maken hebben gemaakt met dit proces ervaren terughoudendheid bij de

gemeenten bij het verstrekken van het briefadres als er geen mogelijk is (kan/wil) voor een briefadres in het eigen netwerk. Zie enkele quotes met ervaringen van inwoners bij het aanvragen van een briefadres hieronder.

Quotes van inwoners en professional over het verkrijgen en het verstrekken van het briefadres bij een gemeente

Inwoner

'Ze wisten zich geen raad met mij. Ik voelde me niet gezien en gehoord maar aan een lijntje gehouden. Als ze gezegd hadden dat ze bezig waren voor mij dan had mij dat geholpen. Nu voelde het alsof ze tegen me waren. Nu ben ik verder en weet ik dat dat niet zo bedoeld was. Maar als je schulden hebt en geen huis dan heb je altijd stress. Dan kan je je hoofd niet meer goed gebruiken. Je denkt aan het komende uur, de komende dag zonder geld en huis. Toen lukte het de hulpverlener om een briefadres te krijgen en konden we in gesprek met de gemeente over een uitkering. Wist ik wat een briefadres was en waarvoor je dat nodig. Natuurlijk niet. Niemand weet dat vanzelf. Dat moeten ze je vertellen. Nu ben ik blij dat ze dat gedaan heeft.'

Inwoner

'Toen kreeg ik een goede hulpverlener die mij wel hoorde en niet bang voor mij was. Zij zei we doen eerst dit en dan dat en dat werkte stapje voor stapje. Eerst een briefadres voor de uitkering en toen verder. Ik voelde mij gehoord en kon daarna mijzelf helpen met haar achter mij. Zij hielp mij aan een woning. Daardoor kreeg ik eindelijk mijn kinderen weer terug thuis. Het is een kippenhok maar het is wel mijn kippenhok'

Professional

'Als we een briefadres aanvragen op het adres van de gemeente waar de persoon op dat moment voor langere tijd verblijft, maar in het systeem staat dat hij bijv. geboren en getogen is in een andere gemeente en ook daar ooit een uitkering heeft gehad, wordt er altijd eerst terugverwezen naar de (oude) gemeente. Als je dan met die gemeente belt, wordt er medegedeeld dat deze persoon niet meer daar verblijft, en er dus geen postadres aangevraagd kan worden in die gemeente. . Dan nemen we weer contact op met de gemeente waar de persoon verblijft, er moet dan altijd doorgegeven worden op welke adressen de persoon verblijven. De meeste mensen willen niet doorgeven waar ze verblijven omdat ze vaak bij 'vrienden' logeren, op diverse adressen. Deze vrienden willen grotendeels niet dat ze dit tegen de gemeente zeggen omdat ze bang zijn voor negatieve gevolgen. Onze cliënten vinden het vaak al heel vervelend dat ze iemand belasten met hun aanwezigheid, laat staan om dan ook nog andere dingen te vragen zoals een postadres of inschrijven op dat adres. Als er geen openheid komt, weigert de gemeente het briefadres. Er moet aan de gemeente altijd de exacte adressen opgegeven worden. Hier loopt het al vaak stuk. Daarnaast wordt er altijd verwezen naar de Cocon, daklozenopvang. Als je ingeschreven wilt worden op de Cocon, moet je minimaal 3 nachten per week daar verblijven. Velen van onze cliënten willen daar niet verblijven omdat er dan een grote kans op terugval in gebruik van middelen is, wegens het veelvuldig gebruik aldaar.'

Professional

'Als de adressen wel opgegeven worden waar de persoon verblijft, wilt de gemeente daar het liefst bewijs van hebben. Ook geeft de gemeente aan dat als ze bij iemand verblijven, die bewoner een briefadres op dat adres moet verschaffen. Dat wil de desbetreffende bewoner meestal niet om problemen te voorkomen. En ook willen onze cliënten het vaak niet vragen omdat ze zich al zo bezwaard voelen. Daarnaast verblijven ze vaak bij verschillende mensen en is het vaak een tijdelijke situatie.'

Professional

Ook is het voorgekomen dat een persoon illegaal ergens verblijft (chalet op een jachthaven) waar niet ingeschreven mag worden. De gemeente wilde persé weten waar dat was. Als wij aangaven dat dit gevolgen kan hebben voor de eigenaar van de jachthaven/chalets, had de gemeente daar geen boodschap aan en wilde toch het adres weten. Er werd gemeld dat het misschien wel gedoogd kon worden...maar misschien zou er ook gehandhaafd worden richting de eigenaar. Dus konden wij daar helemaal niets mee. De eigenaar zou de cliënt direct op straat zetten als het adres bekend zou

worden. De gemeente bleef weigeren. We kregen geen briefadres. Uiteindelijk was een vriend bereid om voor deze persoon op zijn adres een postadres te regelen, moest de gemeente ook weer alles weten (vragenlijst, adressen waar cliënt verblijft enz.). Het heeft maanden geduurd voordat dat postadres eindelijk door de gemeente geregeld was.'

Professional

'Al met al is het dus zo dat wij echt wel begrijpen dat er bepaalde regels aan zitten, maar in de praktijk is het voor ons totaal niet werkbaar. Als iemand erdoor in de problemen komt als een client van ons daar tijdelijk mag verblijven dan kan dat dus niet en doordat het proces heel traag verloopt en soms helemaal niet lukt duurt het ook altijd lang dat we een uitkering o.i.d. kunnen aanvragen, met alle gevolgen van dien. Ook zijn mensen daardoor soms niet meer verzekerd bij een zorgverzekering, waardoor ze ook moeilijk in zorg komen. Hierdoor zitten we soms vast in een situatie met een client waar die niet meer uit kan komen. Want voor woonruimte is er inkomen nodig en voor een uitkering is er een adres nodig. Kan je dat adres niet geven dan krijg je dus geen uitkering en kan je dus niet opzoek naar woonruimte. Dat is het cirkeltje waar sommige mensen in blijven zitten.

Wij hopen dat er een andere oplossing kan komen, wij snappen dat er regels zijn, maar toch hopen we dat dit anders kan.'

Professional

'Op dit moment heb ik een mevrouw die nergens staat ingeschreven en van de gemeente ook geen briefadres bij ons mag krijgen omdat deze gemeente geen contract hiervoor met ons heeft. Dit met alle gevolgen van dien, zij kan haar paspoort niet verlengen en straks niet meer aantonen wie ze is. Ze komt niet eens in aanmerking voor de Voedselbank.'